

e-ISSN: 2651-3595

kalemname

Kırıkkale Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi

8/16

ARALIK 2023

DergiPark
AKADEMİK

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

EBSCOhost

SÖBIAD

SIS
Scientific Indexing Services

**Academic
Resource
Index**
ResearchBib

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

e-ISSN: 2651-3595

Sayı/No:16

Aralık/December 2023

Dergi Eski Adı: Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi (KİİFAD)

(Eski ad altında yayımlanan sayılar: 2016, Cilt:1 Sayı:1-2; 2017, Cilt:2 Sayı:3-4; 2018, Cilt:3 Sayı:5)

Eski e-ISSN: 2547-9504

Previous Title: The Journal of Kırıkkale Islamic Sciences Faculty

(Year Range of Publication with Former Title: 2016-2018 Vol:1, No:1-Vol: 3, No:5)

Former e-ISSN: 2547-9504

Kapsam: Dinî Araştırmalar-Sosyal Bilimler

Scope: Religious Studies-Social Sciences

Periyot: Yılda 2 Sayı (Haziran & Aralık)

Period: Biannually (June & December)

Yayın Dili: Türkçe, İngilizce, Arapça, Almanca.

Publication Language: Turkish, English, Arabic, German.

Kalemname, yılda iki sayı yayımlanan uluslararası bilimsel ve hakemli bir dergidir.

Kalemname is an international peer-reviewed academic journal published twice a year.

Makaleler; İngilizce-Türkçe başlık, öz (en az 150 kelime), anahtar kelimeler (en az 5 kavram), İngilizce özet (en az 250 kelime) ve İSNAD atıf sistemine uygun olarak hazırlanan kaynakça içerir.

Articles contain an English-Turkish title, an abstract (at least 150 words), keywords (at least 5 concepts), a summary (at least 250 words), and a bibliography prepared with the ISNAD.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences

ROMANTİK İLİŞKİLERDE BAĞIMLILIK DÜZEYİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ*

Hüsamettin ÇETİN

Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Assoc. Prof., University of Kırıkkale Faculty of Health Sciences

Department of Social Work

Kırıkkale, Türkiye.

cetinhusamettin2@gmail.com

orcid.org/ 0000-0002-3450-8596

Kübra ARSLAN

Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Assoc. Prof., University of Kırıkkale Faculty of Health Sciences

Department of Social Work

Kırıkkale, Türkiye.

kbraarslann@gmail.com

orcid.org/ 0000-0003-4916-8317

Öz

Romantik ilişkiler aşk kavramı ile bağlanma, ait olma, destek olma, saygı gibi kavramları da içine almaktadır. Bu çalışmada romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyine etki eden faktörlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Nicel yöntem ile ilişkisel tarama türünde yapılan çalışmaya 289 kadın ve 42 erkek olmak üzere toplam 331 yetişkin birey katılım sağlamıştır. Çalışmada, “Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği”, “Duygusal Bağımlılık Ölçeği” ve “On Maddeli Kişilik Ölçeği” ile sosyo-demografik bilgileri elde etmek amacıyla hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS 24 paket programı ile analiz edilmiştir. Kadın ve erkek olma durumu ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutu olan adanmışlık, yoksunluk ve takıntı arasında anlamlı ilişki vardır. Erkeklerin adanmışlık, yoksunluk ve takıntı ortalama puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği “yoksunluk” alt boyutu ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir. Analizler sonunda adanmışlık, yoksunluk ve takıntı düzeyi arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelilik ve sorumluluğun azaldığı belirlenmiştir. Analizler sonunda

* Kırıkkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu tarafından etik kurul izni alınmıştır. (Karar No: 2023.06.20, Tarih: 20.06.2023)

romantik ilişki yaşama durumu romantik ilişkilerde bağımlılık (adanmışlık, yoksunluk, takıntı) düzeyini negatif olarak, duygusal bağımlılık düzeyi ise pozitif olarak etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Romantik İlişki, Romantik İlişkilerde Bağımlılık, Duygusal Bağımlılık, Kişilik Özellikleri.

EXAMINING the FACTORS AFFECTING the LEVEL of DEPENDENCY in ROMANTIC RELATIONSHIPS

Abstract

Romantic relationships include concepts such as attachment, belonging, support and respect along with the concept of love. This study, aimed to examine the factors affecting the level of dependency in romantic relationships. This study was conducted in a relational survey type with quantitative method. 331 adult individuals, 289 women and 42 men, participated in the study. In the study, the “Dependency in Romantic Relationships Scale”, “Emotional Dependency Scale” and “Ten-Item Personality Scale” and “Personal Information Form” prepared to determine socio-demographic information were used. The data obtained in the study were analyzed by transferring them to the SPSS 24 package program. A significant relationship exists between being male and female and the sub-dimensions of the Dependency in Romantic Relationships Scale, namely devotion, withdrawal, and obsession. It was determined that the mean scores of men were higher than women in terms of commitment, withdrawal, and obsession. It was determined that the mean of the “withdrawal” sub-dimension of the Scale of Dependence in Romantic Relationships was high. It was determined that as the level of commitment, withdrawal and obsession increased, emotional dependency increased, while emotional stability and responsibility decreased. As a result of the analyses, the status of being in a romantic relationship negatively affects the level of dependency (commitment, withdrawal, obsession) in romantic relationships, and positively affects the level of emotional dependency.

Keywords: Social Work, Romantic Relationship, Dependency in Romantic Relationships, Emotional Dependency, Personality Traits.

Giriş

Bebeklikte bakım veren kişi ile başlayan yakın ilişkiler, yetişkinlikte daha özel ve anlamlı olan romantik ilişkilere doğru evrilmektedir (Tuncer, 2019). Romantik ilişkilerin en yoğun olarak yetişkinlik dönemine denk gelen üniversite yıllarında yaşandığı ifade edilmektedir

(Arnett, 2000). Yapılan çalışmalar çoğunlukla romantik ilişkiyi başlatma ve sürdürme üzerine yoğunlaşmıştır (Erkan vd., 2009). Yetişkinlik döneminde beklenen rollerden biri sağlıklı biçimde yakın ilişki geliştirebilmek üzerinedir. Romantik ilişkiler genç yetişkinlerin duygusal, sosyal ve cinsel gelişimlerinde önemli rol oynamaktadır. Romantik ilişkilerde doyumun sağlanması genç yetişkinin gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir (Kızıl, 2017). Ayrıca sağlıklı biçimde kurulan romantik ilişki yaşam mutluluğuna önemli bir katkı sağlamaktadır (Pala Akbaba, 2018).

Romantik ilişkiler aşk kavramı ile bağlanma, ait olma ve destek olma, kavramlarını da akla getirmekte olup kişilerin yakınlık ihtiyacını karşılama yanısıra kişilerin kişilik gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Terzi-Özbay, 2016; Yentürk, 2021). Romantik ilişkinin bir bağlanma süreci olduğunu ileri süren çalışmalar da mevcuttur (Uğur, 2019). Bireyler diğerleriyle kurdukları ilişkide, ilişki kurduğu bireyde var olan kişilik özellikleri veya bazı davranışlar ve tutumlar sebebiyle diğerine bağımlı ilişki geliştirebilmekte ve bu bağımlı ilişkinin karşılıklı olarak kişilerin ihtiyacına göre devam eden sürece dönüşmesi ilişki bağımlılığı olarak tanımlanmaktadır (Ançel, 2012). İlişkilerinde bağımlılık yaşayan bireyler mükemmeliyetçi, başkalarına alanlarını gösterememe, kendilerine yönelik düşük benlik algısına ve işlevsel olamayan düşüncelere sahip olma, alınganlık gösterme, sürekli olayları kendi merkezlerinde değerlendirip empati kuramama gibi kişilik özelliklerine, kendilerine değer vermeme, olumlu taraflarından yeteneklerinden veya başarılarından bahsedememe, aşırı kontrollü davranma, istemediği durumlarda karşısındakini reddedememe gibi davranış özelliklerine sahiplerdir (Beattie, 1992).

Duygusal bağımlılık, kalıcı bir tatmin duygusu olmayan duygusal örüntü, bireyin diğer insanlardan karşılama çalıştığı ihtiyaçları olarak tanımlanabilir (Castelló, 2000). Duygusal bağımlılık düzeyi fazla olan kişiler yalnızlık ve boşluk duygusuna sahiptir ve sürekli başkalarıyla ilişki kurmak isterler. Bu bireyler eşleriyle ve sosyal çevreleriyle ilişkilerinde terk edilecekleri inancına sahiptirler (Arntz, 2006). Duygusal bağımlılık, kişinin uyumsuz bir şekilde diğer insanlardan karşılama çalıştığı ihtiyaçları içermektedir (Castelló, 2000). Yapılan çalışmalarda duygusal bağımlılık geliştiren bireylerin güçlü benliklerinin olmadığı öne sürülmüştür (Wright-Wright, 1999).

Alanyazın incelendiğinde romantik ilişkilerde bağlanma durumlarının farklı biçimlerde ele alındığı görülmektedir. Çalışkan ve arkadaşlarının (2015) romantik ilişki yaşayan ve

yaşamayan üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında, bu bireylerin eş seçme davranışlarında neye dikkat ettiklerini incelemiştir. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerin eş seçim sürecinde kişiliğe dikkat ettikleri, romantik ilişki yaşamayan üniversite öğrencilerinin ise eş seçme ve evlilik sürecinde daha akılcı kararlar vermeye çalıştıkları görülmüştür. Campbell ve Slenton (2019) çalışmalarında, yetişkinlerin romantik ilişkilerinde bağlanmaya ve karşılıklı bağımlılığa dikkat çekmişlerdir.

Bu çalışma ile romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyine etki eden faktörlerin ortaya konması amaçlanmaktadır.

1. Yöntem

Bu çalışmada genel tarama modelleri arasından “ilişkisel tarama” türü kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, geçmişte ya da içinde bulunduğumuz anda var olan bir durumun, olduğu gibi yansız ve tarafsız olarak, betimlenmesini amaçlayan araştırma modelidir. Bu modelin en dikkat çeken özelliği ise, var olanı değiştirmeden olduğu gibi gözlemleyebilmektir. İlişkisel tarama modelinde ise, birden fazla değişken arasındaki birlikte değişim olup olmadığını, eğer değişim var ise değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerinden birisidir (Karasar, 2012). Bu çalışma, romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyinin ne olduğu ve bağımlılığa sebep olan tutumlarının bazı değişkenler açısından değişip değişmediğini olduğu gibi tanımlamaya çalışan betimsel bir çalışmadır.

Kırıkkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu tarafından etik kurul izni alınmıştır. (Karar No: 2023.06.20, Tarih: 20.06.2023)

Araştırmada uygun örneklem yöntemi seçilmiş olup 355 kişiye ulaşılmış ancak verilerin eksik olması sebebi ile çıkarılması ile örneklem sayısı 331 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların 289'u (%87,3) kadın, 42'si (%12,7) erkek olarak belirlenmiştir. Yaş ortalamalarının 22 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunun ilişkisi olduğu (%70,1) ve ilişki durumlarının flört olduğu (%52) bulunmuştur.

1.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu”, “Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği”, “Duygusal Bağımlılık Ölçeği” ve “On Maddeli Kişilik Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada örneklem grubunun demografik (cinsiyet, yaş, ilişki durumu vb.) özelliklerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği: Atlam, Akyel-Göven ve Yüncü (2023) tarafından geliştirilen Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği bağımlılığın değerlendirilmesine yönelik 13 maddeden oluşan ve üç alt boyutlu bir yapıdan oluşan bir ölçektir. Ölçek; Adanmışlık (6,7,8,9,10 numaralı maddeler), Yoksunluk (1,2,11,12,13 numaralı maddeler) ve Takıntı (3,4,5 numaralı maddeler) alt boyutlardan oluşmaktadır. Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt ölçeklerinden elde edilen toplam puan .74 ile .86 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Adanmışlık .79, Yoksunluk.85, Takıntı .78 olarak saptanmıştır.

Duygusal Bağımlılık Ölçeği: Ölçek, bireylerin bağlanma ve romantik ilişki içerisinde birbirine bağımlılık düzeylerini ölçmek amacı ile Buunk (1981) tarafından geliştirilmiştir. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .81 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe güvenilirlik-geçerlilik çalışması Karakurt (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. 9 maddeden oluşan ölçek 7'li Likert tipinde (1: Kesinlikle katılmıyorum, 7: Tamamen katılıyorum) yapılmıştır. Ölçekte 4. madde ters kodlanmıştır. Tek faktörden oluşan ölçeğin varyansı 48.2 % olarak saptanmıştır. Ölçekte, puanlar arttıkça duygusal bağımlılık düzeyi artmaktadır. Bu çalışmada Alpha katsayısı .82 olarak belirlenmiştir.

On Maddeli Kişilik Ölçeği (OMKÖ): Gosling ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen On Maddeli Kişilik Ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır. Yedi derecelimli Likert tipli bu ölçeğin her alt boyutunda iki madde yer almaktadır. Sorumluluk, duygusal dengelilik, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve dışa dönüklük altında beş alt boyuttan oluşmaktadır. Geçerlik güvenilirlik çalışması Atak (2013) tarafından yapılan ölçekte madde yük değerleri .67 ile .86 arasında değişim göstermektedir. 2, 4, 6, 8 ve 10. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçek puanlanırken her bir alt ölçek için toplam puan hesaplanmaktadır. Bir bireyin temel kişilik özelliği belirlenirken en yüksek puan aldığı alt ölçeğe ait kişilik özelliği kabul edilmektedir. Bu çalışmada da alpha katsayıları .69 ile .82 arasında değişim göstermektedir.

1.2. Verilerin Analizi

Araştırmada, veriler Google Form programı üzerinden çevrimiçi anket formu aracılığı ile elde edilmiştir. Analizde normallik varsayımına bakılmış, çarpıklık ve basıklık değerleri (-1,5 ile +1,5) arasında olduğu için normal dağılımın olduğu belirtilmiştir (Tabachnick-Fidell, 2013). Gruplar arası farklılıkların oluşup oluşmadığının tespit edilmesi için bağımsız gruplara t-testi, korelasyon ve regresyon analiz teknikleri uygulanmıştır.

2.1. Bulgular

Tablo 1’de Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği, Duygusal Bağımlılık Ölçeği ve On Maddeli Kişilik Ölçeği’nden alınan puan ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Ölçek Puan Ortalamaları

	\bar{X}	SS	Min.	Max.
Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği				
Adanmışlık	8.77	2.90	5	19
Yoksunluk	10.17	3.51	5	20
Takıntı	6.29	2.34	3	12
Duygusal Bağımlılık Ölçeği	35.17	9.46	17	62
On Maddeli Kişilik Ölçeği				
Dışa dönüklük	9.97	3.06	2	14
Duygusal dengelilik	8.49	2.58	2	14
Deneyimlere açıklık	10.09	2.49	3	14
Sorumluluk	11.22	2.38	3	14
Yumuşak başlılık	10.45	2.35	2	14

Katılımcıların Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutları olan “adanmışlık” ortalaması 8.77 ± 2.90 (5-19), “yoksunluk” ortalaması 10.17 ± 3.51 (5-20), “takıntı” ortalaması 6.29 ± 2.34 (3-12) olarak saptanmıştır. Yoksunluk alt boyut ortalamasının daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça ilişki bağımlılığı artmaktadır. Bu durumda bu çalışmada, yoksunluk bağımlılığının yüksek olduğu söylenebilir.

Duygusal Bağımlılık Ölçeği’nin ortalaması 35.17 ± 9.46 (17-62) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların Duygusal Bağımlılık düzeyinin ortalamının üzerinde olduğu söylenebilir.

Kişilik Ölçeği alt boyutları olan ‘dışa dönüklük’ ortalaması 9.97 ± 3.06 (2-14), “duygusal dengelilik” ortalaması 8.49 ± 2.58 (2-14), “deneyimlere açıklık” ortalaması 10.09 ± 2.49 (3-14), “sorumluluk” ortalaması 11.22 ± 2.38 (3-14), “yumuşak başlılık” ortalaması 10.45 ± 2.35 (3-14) olarak belirlenmiştir. Kişilik Ölçeği alt boyutu olan “sorumluluk” ortalamasının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği’nden Aldığı Puanların Analizine İlişkin Bilgiler

Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği	Özellikler	Değişken	n	\bar{X}	t	p
Adanmışlık	Cinsiyet	Kadın	289	8.56	-3.70	.000
		Erkek	42	10.28		
Yoksunluk		Kadın	289	10.00	-2.36	.019
		Erkek	42	11.36		

Takıntı		Kadın	289	6.18	-2.25	.025
		Erkek	42	7.04		
Adanmışlık	Romantik İlişki Yaşama	Evet	232	9.18	4.06	.000
		Hayır	99	7.80		
Yoksunluk		Evet	232	11.20	9.15	.000
		Hayır	99	7.76		
Takıntı		Evet	232	6.81	6.47	.000
		Hayır	99	5.09		

Kadın ve erkek olma durumu ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutu olan adanmışlık [$t(331) = -3.70, p < .000$], yoksunluk [$t(331) = -2.36, p < .05$] ve takıntı arasında [$t(331) = -2.25, p < .05$] anlamlı ilişki vardır. Erkeklerin adanmışlık, yoksunluk ve takıntı ortalama puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Romantik ilişki yaşama durumu ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutu olan adanmışlık [$t(331) = 4.06, p < .000$], yoksunluk [$t(331) = 9.15, p < .000$] ve takıntı arasında [$t(331) = 6.47, p < .000$] anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Romantik ilişki yaşamış olan bireylerin Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutlarının ortalaması romantik ilişki yaşamamış olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 3. Katılımcıların Romantik İlişkilerde Bağımlılık, Duygusal Bağımlılık ve On Maddeli Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyon

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Romantik İlişkilerde Bağımlılık	Adanmışlık	1								
	Geri Çekilme	.690**								
	Takıntı	.499**	.664**							
Duygusal Bağımlılık		.369**	.628**	.477**						
On Maddeli Kişilik Ölçeği	Dışa Dönüklük	-.014	.089	-.023	.77					
	Duygusal Dengelilik	-.212**	.134*	.129*	.066	.118*				
	Deneyimlere Açıklık	-.102	.023	.022	.22	.192**	.006			
	Sorumluluk	-.306**	.146**	.134*	.040	.286**	.432**	.149**		
	Yumuşak Başlılık	-.016	.049	.101	.057	.113*	.312**	.030	.299**	

Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçek puanları ile Duygusal Bağımlılık ve On Maddeli Kişilik Ölçeği toplam puanıyla göstermiş olduğu korelasyon katsayıları Tablo 3'te ele alınmıştır.

Tablo 3'te, Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçek puanları ile Duygusal Bağımlılık Ölçeği ve On Maddeli Kişilik alt ölçekleri arasında anlamlı korelasyon olduğu belirlenmiştir.

Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçeği adanmışlık ile duygusal bağımlılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=.369$, $p<.001$). Adanmışlık ile Kişilik Özellikleri alt ölçeği duygusal dengelik ve sorumluluk arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-.212$, $r=-.306$, $p<.001$). Adanmışlık arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelik ve sorumluluk azalmaktadır.

Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçeği yoksunluk ile duygusal bağımlılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=.628$, $p<.001$). Yoksunluk ile Kişilik Özellikleri alt ölçeği duygusal dengelik ve sorumluluk arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-.134$, $r=-.146$, $p<.05$). Yoksunluk arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelik ve sorumluluk azalmaktadır.

Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçeği takıntı ile duygusal bağımlılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=.477$, $p<.001$). Takıntı ile Kişilik Özellikleri alt ölçeği duygusal dengelik ve sorumluluk arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-.129$, $r=-.134$, $p<.05$). Takıntı arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelik ve sorumluluk azalmaktadır.

Duygusal Bağımlılık ve Kişilik Özellikleri alt ölçek puanlarının romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyini ne ölçüde yordadığı Tablo 4'te verilmiştir.

Analize ilk olarak sosyo-demografik veriler alınmıştır. Ardından Kişilik Ölçeği alt ölçekleri ile Duygusal Bağımlılık Ölçeği alınmıştır. Bu değişkenler Romantik İlişkilerde Bağımlılık Düzeyi alt ölçekleri olan adanmışlığı %28, yoksunluğu %48 ve takıntıyı %29 açıklamaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Bazı Demografik Özellikleri, Duygusal Bağımlılık ve Kişilik Özelliklerinin Romantik İlişkilerde Bağımlılık Düzeyi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi

	Adanmışlık		Yoksunluk		Takıntı	
	B	β	B	β	B	β
Cinsiyet	1.413	.162	.152	.014	.220	.031
Yaş	.046	.043	.051	.039	.020	.023
Eğitim durumu	-.265	-.017	-.375	-.020	-.040	-.003
Romantik ilişki Yaşama	-.723	-.114*	-2.074	-.271**	-1.069	-.209**
Dışa Dönüklük	.028	.030	.026	.023	-.059	-.077
Duygusal Dengelilik	-.158	-.141	-.098	-.072	-.056	-.061
Deneyimlere açıklık	-.113	-.097*	-.026	-.018	.006	.007
Sorumluluk	-.321	-.264**	-.134	-.091	-.047	-.048
Yumuşak Başlılık	.146	.119*	-.002	-.001	-.057	-.058
Duygusal Bağımlılık	.087	.284**	.198	.534**	.102	.410**
R²		%28		%48		%29
ΔR^2		.258		.469		.271
F		12.468**		30.122**		13.238**

Çoklu hiyerarşik regresyon analizinin ilk bloğunda yordayıcı değişken olarak; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, romantik ilişki yaşama durumu girilmiştir. Ardından Kişilik Özellikleri alt ölçekleri ile duygusal bağımlılık düzeyi modele eklenmiştir. Model, Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği, “Adanmışlık” alt ölçeğinde gözlenen varyansın yaklaşık olarak %28’ini açıklamıştır. Katılımcıların romantik ilişki yaşama durumu ile ($\beta=-.114$, $p<.05$) ve duygusal bağımlılık ($\beta=-2.2$, $p<.05$) modele anlamlı katkılarının olduğu belirlenmiştir.

Çoklu hiyerarşik regresyon analizinde Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği “Takıntı” alt ölçeğinin ilk bloğunda yordayıcı değişken olarak; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, romantik ilişki yaşama durumu girilmiştir. Ardından Kişilik Özellikleri alt ölçekleri ile duygusal bağımlılık düzeyi modele eklenmiştir. Model, Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği, Takıntı alt ölçeğinde gözlenen varyansın yaklaşık olarak %48’ini açıklamıştır. Katılımcıların romantik ilişki yaşama durumu ile ($\beta=-.271$, $p<.000$) ve duygusal bağımlılık düzeyinin ($\beta=.534$, $p<.000$) modele anlamlı katkılarının olduğu belirlenmiştir.

Çoklu hiyerarşik regresyon analizinde Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği “Yoksunluk” alt ölçeğinin ilk bloğunda yordayıcı değişken olarak; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, romantik ilişki yaşama durumu girilmiştir. Ardından Kişilik Özellikleri alt ölçekleri ile duygusal bağımlılık düzeyi modele eklenmiştir. Model, Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği, Takıntı alt ölçeğinde gözlenen varyansın yaklaşık olarak %29’unu açıklamıştır.

Katılımcıların romantik ilişki yaşama durumu ile ($\beta=-.209$, $p<.000$) ve duygusal bağımlılık düzeyinin ($\beta=.410$, $p<.000$) modele anlamlı katkılarının olduğu belirlenmiştir.

Analizler sonunda romantik ilişki yaşama durumu romantik ilişkilerde bağımlılık (adanmışlık, yoksunluk, takıntı) düzeyini negatif olarak, duygusal bağımlılık düzeyi ise pozitif olarak etkilemektedir.

Sonuç

Romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyine etki eden faktörlerin ortaya konması amaçlanan bu çalışmada, Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği “yoksunluk” alt boyutu ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda, katılımcıların yoksunluk bağımlılığının yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca, araştırmaya katılan bireylerin duygusal bağımlılık düzeyi ortalamasının üzerindedir. Flores (2004), bağımlılığın direkt olarak kişinin duygu düzenleme becerisinin yetersiz olması ile kaynaklanan bir bağlanma bozukluğu olduğunu belirtmiştir (Sümer-Kâhya, 2015).

Kadın ve erkek olma durumu ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutu olan adanmışlık, yoksunluk ve takıntı arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Erkeklerin adanmışlık, yoksunluk ve takıntı ortalama puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin romantik ilişki bağımlılıklarının kadınlardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Çalışmamızın aksine yapılan diğer çalışmalarda eş bağımlılığının erkeklerde de görülmekle birlikte, daha çok kadınlarda görüldüğü belirtilmektedir (Dear-Robers, 2002; Fuller-Warne, 2000). Artznz’a (2016) göre, duygusal bağımlılık düzeyi fazla olan kişiler yalnızlık ve boşluk duygusuna sahiptir ve sürekli başkalarıyla ilişki kurmak isterler. Bu bireyler eşleriyle ve sosyal çevreleriyle ilişkilerinde terk edilecekleri inancına sahiptirler.

Romantik ilişki yaşama durumu ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutu olan adanmışlık, yoksunluk ve takıntı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Romantik ilişki yaşamış olan bireylerin Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği alt boyutlarının ortalaması romantik ilişki yaşamamış olanlara göre daha yüksektir.

Araştırmaya göre, Romantik İlişkilerde Bağımlılık alt ölçeği olan adanmışlık düzeyi arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelilik ve sorumluluk azalmaktadır. Yoksunluk düzeyi arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelilik ve sorumluluk

azalmaktadır. Takıntı düzeyi arttıkça duygusal bağımlılık artarken, duygusal dengelilik ve sorumluluk azalmaktadır.

Analizler sonunda romantik ilişki yaşama durumu romantik ilişkilerde bağımlılık (adanmışlık, yoksunluk, takıntı) düzeyini negatif olarak, duygusal bağımlılık düzeyi ise pozitif olarak etkilemektedir.

Literatürde romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyi ve romantik ilişkilerde duygusal bağımlılığı doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Alanyazın incelendiğinde romantik ilişki durumunun bağlanma (Sarı-Owen, 2016; Deveci Şirin-Soyer, 2018) ve benlik kavramı (Kurt, 2019; Tuncer, 2019) gibi değişkenlerle birlikte ele alınıp incelendiği görülmektedir. Cirhinlioğlu, Kindap Tepe ve Cirhinlioğlu'nun (2017) çalışmasında psikolojik sıkıntılar, benlik saygısı, duygusal bağımlılık ve evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Duygusal bağımlılığın, kadınlarda ve erkeklerde evlilikteki uyumu olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. Lemos ve Roman Calderon (2019) çalışmasında duygusal bağımlı bireylerin, dürtüsellik ve ayrılık kaygısının dikkat çekmeye çalışma davranışına yol açtığı bulunmuştur. Bu bağlamda bu çalışma ile romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyine etki eden faktörlerin ortaya konması ile literatürdeki boşluğunun doldurulması ve romantik ilişkilerde bağımlılık konusunda yapılacak diğer çalışmalara yol gösterici olması beklenmektedir. Bu konuda farklı gruplar ile nitel metot kullanılarak çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ançel, Gülsüm. “Karşılıklı Bağımlılık Kavramı: Hemşirelikle İlişkisi ve Karşılıklı Bağımlılığı Belirleme Araçları”. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 14/1 (2012), 70-78.
- Arnett, Jeffrey Jensen. “Emerging Adulthood: A Theory Of Development From The Late Teens Through The Twenties”. *American Psychologist* 55 (2000), 469-480.
- Arntz, Arnoud. “Dependency: Distinguishing Functional From Emotional Dependency”. *Clinical Psychology: Science And Practice* 12/4 (2006), 411-416.
- Atak, Hasan. “On Maddeli Kişilik Ölçeği’nin Türk Kültürü’ne Uyarlanması”. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi* 50 (2013), 312-319.
- Atlam, Demet, Akyel-Göven, Betül, Yüncü, Z. “Addiction in Romantic Relationships Scale Development: Validity and Reliability Study”. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions* 10/1 (2023), 52-58.
- Beattie, M. *İlişki Bağımlılığına Son*. Çev. Öztürk, F. Nagehan Öztürk. İstanbul: Ovvo. 1992.
- Buunk, Bram P. “Jealousy in Sexually Open Marriages”. *Alternative Lifestyles* 4 (1981), 357–372.
- Campbell, Lorne, Stanton, Sarah C. “Adult Attachment And Trust in Romantic Relationships” *Current Opinion in Psychology* 25 (2019), 148-151.
- Castelló, Jorge. *Análisis del concepto “Dependencia Emocional”*. *Analysis of the concept-Emotional dependency*. Work presented in the I Virtual Congress of Psychiatry. 6-CI-A Conference, 2000.
- Cirhinlioğlu, Fatma Gül, Kindap Tepe, Y., Cirhinlioğlu, Zafer. “Psychological Distress, Self Esteem and Emotional Dependency Of Married Individuals As Predictors Of Marital Adjustment”. *Procedia Computer Science* 120 (2017), 164-171.
- Çalışkan, Zekeriya, Taşkan, Serkin, Orhan, İlksen, Nacar, Gülçin. “Partneri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerinin Karşılaştırılması”. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 4/1 (2015), 6-10.
- Dear, Greg, Roberts, M. Clare. The Relationship Between Codependency And Femininity And Masculinity. *Sex Roles*, 46 (2002), 159-165.
- Erkan, Serdar, Özbay, Yaşar, Terzi, Şerife, Çankaya, C. Zeynep. Üniversite Gençliğinin Problem Alanları ve Yardım Arama Davranışları: Üniversite Düzeyinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Örgüt ve Hizmet Modelinin Geliştirilmesi. *TÜBİTAK SOBAG Proje 106K340*, 2009, 1-232.
- Flores Philip, J. *Addiction As An Attachment Disorder*. New York: Jason Aronson, 2004.
- Fuller, Julia A., Warner, Rebecca. Family Stressors As Predictors of Codependency. *Genet Soc Gen Psychol Monogr.*, 126/1 (2000), 5-22.
- Gosling, Samuel D., Rentfrow, Peter J., Swann, Jr. William B. “A Very Brief Measure Of The Big-Five Personality Domains”. *Journal of Research in Personality* 37/6 (2003), 504-528.
- Karakurt, Günnür. *The Impact Of Adult Attachment Styles On Romantic Jealousy*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Karasar, Niyazi. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kızıl, Zeynep. *Üniversite Öğrencilerinde Evliliğe Yönelik İnançlar: Bir Müdahale Programının Etkililiği*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- Kurt, Ali. Ammar. *Genç Yetişkinlerde Akılcı Olmayan Romantik İlişki İnançları, Bilişsel Esneklik ve Benliğin Ayrışması İlişkisinin İncelenmesi*. Mersin: Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

- Lemos, Mariantonia, Román-Calderón, Juan, P. “Potential Therapeutic Targets in People With Emotional Dependency”. *International Journal Of Psychological Research* 12/1 (2019), 18-27.
- Pala Akbaba, Tuba. *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Sarı, Tuğba, Owen Korkut, Fidan. “Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeğinin Geliştirilmesi”. *International Journal of Human Sciences* 12/1 (2015), 255-273.
- Sümer, Nebi, Güngör, Derya. “Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma”. *Türk Psikoloji Dergisi* 14/43 (1999), 71-106.
- Şirin Deveci, Hatice, Soyer, Müzeyyen. “Yetişkin Bağlanma Örüntüleri ve Güncel Romantik İlişki Durumunun Romantik İnançları Yordayıcılığı”. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* 8/49 (2018), 117-136.
- Tabachnick, Barbara. G., Fidell, Linda. S. *Using Multivariate Statistics*. Boston: MA: Pearson. 2013, 497-516.
- Terzi, Sare, Özbay, Yaşar. “Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin Geliştirilmesi”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/13 (2016), 169-185.
- Tuncer, Serpil. *Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişki İnançları ve Benlik Değişimlerinin Romantik İlişkilerinin Niteliğini Yordama Gücü*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Uğur, Duygu. *Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Temsilleri ile Romantik İlişki İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Wright, Paul. H., Wright, Katherine. D. “The Two Faces Of Codependent Relating: A Research-Based Perspective”. *Contemporary Family Therapy* 21 (1999), 527-543.
- Yentürk, Zeynep. *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilere Dair Bilişsel Süreçler, Bağlanma Özellikleri ile İçselleştirme Sorunlarının İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences